

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЕКОНОМІЧНЕ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ:
ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

*Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
30 березня 2023 року
(за міжнародною участю)*

**Дніпро
2023**

УДК 330.3-043.96(477)

Е 40

Економічне відродження України: проблеми, виклики, перспективи :
Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. Інтернет-конфер. 30 березня 2023 р. /
УДУНТ. Дніпро. 2023. 170 с.

Упорядник: Педько А.Б., к.е.н.

Голова оргкомітету конференції:

Довбня С.Б. завідувачка кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня, д.е.н., професор

Члени оргкомітету:

Педько А.Б. заступник завідувача кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня з наукової роботи, к.е.н., доцент

Ігнашкіна Т.Б. доцент кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня,
к.е.н.

Семенова Т.В. доцент кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня,
к.е.н.

Гулик Т.В. доцент кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня,
к.е.н.

Романовський І.Г. доцент кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня, к.т.н.

Найдовська А.О. старший викладач кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня.

У збірнику містяться матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Економічне відродження України: проблеми, виклики, перспективи», що була проведена 30 березня 2023 року кафедрою економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня Українського державного університету науки і технологій.

Для науковців, викладачів, державних службовців, економістів промислових підприємств та фінансових установ, студентів економічних спеціальностей.

Матеріали учасників конференції друкуються в авторській редакції. За дотримання норм авторського права, достовірність наведених фактичних даних, посилань на джерела, імена та назви відповідає автор матеріалів.

СЕКЦІЯ 6. Оподаткування, облік, аудит, фінансовий моніторинг підприємницьких організацій

*Іванов Ю.Б., д.е.н.,
професор, головний науковий співробітник,
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку
Національної академії наук України,
м. Харків*

*Липтєв В.І., д.е.н.,
професор кафедри соціальної економіки,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
м. Харків*

ПОДАТКОВІ МЕХАНІЗМИ КОМПЕНСАЦІЇ ЦІН НА ЕНЕРГОРЕСУРСИ В ЄС: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Наслідки кризи, спричиненої агресією Російської Федерації проти України значною мірою підсилюються енергетичною кризою, джерела якої також пов'язані з діями країни-агресора. Збільшення цін на енергоносії, що є основним проявом сучасної енергетичної кризи, стосується не тільки європейських ринків, але й нашої країни, тому вивчення передових європейських практик та рішень ЄС [1, 2] щодо узгодження податкової політики країн в сфері протидії енергетичній кризі є важливим, насамперед, в післявоєнному відродженні економіки країни.

Серед традиційних інструментів податкової протидії кризовим явищам в енергетиці в країнах ЄС, слід відзначити такі.

1. Застосування зменшених ставок ПДВ на енергоносії та ефективне енергетичне обладнання. Цей інструмент є достатньо поширеним та використовується в таких країнах, як Італія, Німеччина, Бельгія та ін. Серед особливостей цього заходу, характерних для країн ЄС та перспективних для України, слід відзначити чітке фокусування не тільки на конкретних видах ресурсів, але й на напрямках їх використання та на конкретних групах споживачів (як правило, найбільш вразливих). Так, наприклад, в Литві зменшена ставка ПДВ (5 замість 21%) застосовується виключно до газу, що використовується для цілей опалення. Уряд Норвегії розпочав консультації щодо звільнення від податку на електроенергію енергії, отриманої з поновлюваних джерел. Звільнення буде застосовуватися до виробництва на установках із загальною встановленою потужністю до 500 кВт на об'єкт нерухомості, тобто об'єктом регулювання є енергоспоживання домогосподарств та суб'єктів малого бізнесу. Цей інструмент є технологічно нейтральним - він не робить різниці між різними альтернативними джерелами енергії, такими як сонячна енергія, вода або вітер, і є доповненням до поточного звільнення від сонячної енергії. Надлишкова потужність оподатковується на загальних засадах.

2. Зменшення ставок акцизного податку та різноманітних енергетичних податків, встановлених національним законодавством європейських країн. Так, зменшені ставки акцизного податку застосовуються, в т. ч. в Бельгії, Естонії, Італії та ін. В Болгарії нульова ставка акцизу встановлена на такі продукти, як: природний газ і зріджений нафтовий газ, що використовуються в якості моторного палива; вироблена теплова енергія; енергетичні продукти, що використовуються для комбінованого виробництва теплової енергії та електроенергії; і електрика, за умови, що вона виробляється в гідроелектростанціях або з альтернативних джерел енергії. В Данії з IV кварталу 2022 р на період 15 місяців застосовується зменшена ставка податку на електроенергію. Подібний підхід може бути цікавим і для України, проте для його використання слід забезпечити дієвий контроль за цільовим використанням тих ресурсів або продуктів, відносно яких встановлені пільгові режими оподаткування та контроль за цінами відповідних ресурсів, що дозволяє оцінювати дієвість та доцільність збереження встановлених пільг.

3. Звільнення від ввізного мита або застосування пільгових тарифів. Цей інструментарій цікавий для країн, що імпортують енергоресурси у значних обсягах. Так, Сан-Марино в 2022 р. розширило застосування зниженого спеціального податку на імпорт палива. Спеціальні зменшені ставки встановлені для імпорту бензину, дизпалива та зрідженого нафтового газу.

4 Введення податкових пільг у вигляді податкових знижок або податкових кредитів для споживачів - фізичних осіб (індивідуальний прибутковий податок) та підприємств (корпоративний прибутковий податок. Цей інструментарій передбачений в Німеччині, причому право на отримання пільги надається в залежності від доходу домогосподарства та рівня споживання природного газу та електроенергії.

Принципово новим інструментом європейської антикризової політики в енергетичній сфері є впровадження нового податку на непередбачувані доходи (windfall tax), який отримав назву «внесок солідарності». Основне призначення такого фіскального механізму – перерозподіл фінансових потоків для фінансування підвищених втрат споживачів на оплату енергоресурсів за рахунок засобів бюджетної та податкової політики.

Основними елементами нового податку є:

критерії віднесення компанії до суб'єкта оподаткування (як правило, специфічних груп платників податків – переважно енерговидобувних підприємств). Разом з тим, акценти в різних країнах ставляться на різних видах енергетичної сировини (залежно від виду ресурсів, що видобуваються), а конкретні платники визначаються відсотком доходу від кваліфікованого виду діяльності в загальному обсязі отриманого доходу (так, в Нідерландах цей показник встановлений на рівні 75%);

пори́г оподаткування (розмір приросту прибутку або відсоток підвищення ціни, перевищення якого спричиняє необхідність оподаткування). Рекомендований рівень порога оподаткування – 20%, що відповідає умовній границі між прибутком та надприбутком. Чим нижчою є ця межа, тим більш

жорстким є регулювання, що дає певну варіабельність цьому інструменту податкового регулювання;

базовий рівень прибутку, від якого розраховується перевищення (як правило, середній рівень прибутковості діяльності компанії за попередні 3 роки). Чим більше тривалість розрахункового періоду, тим менше вплив випадкових факторів, тому деякі країни подовжують цей період до 4 років (наприклад, Нідерланди) та навіть більше. Певна невизначеність виникає також стосовно методики розрахунку прибутку, тому що деякі країни ЄС застосовують оподаткування тільки розподіленого прибутку. В цьому випадку пропонується визначити базовий рівень прибутку розрахунково, але конкретна методика не наводиться;

податкова ставка (яка в більшості випадків дорівнює або перевищує ставку корпоративного прибуткового податку). Рекомендована ставка становить 33%. Слід зазначити, що в рамках ЄС рівень ставки корпоративного прибуткового податку не уніфікований, тому при виборі стандартної ставки внеску солідарності розходження ставок може суттєво різнитися;

механізм врахування суми внеску солідарності при розрахунку податкових зобов'язань з інших податків (передусім, з корпоративного прибуткового податку).

Таким чином, для України на етапі післявоєнного відновлення та в умовах дефіциту бюджетних коштів актуальним уявляється поєднання традиційних інструментів податкового регулювання енергетичної сфери із застосуванням механізму внеску солідарності як джерела фінансування відповідних податкових та бюджетних витрат. Перспективною уявляється також передбачена як один з європейських пріоритетів [3] інтенсифікація податкового стимулювання розвитку нетрадиційної енергетики.

Ефективне використання інструментарію непрямого оподаткування для забезпечення економічної доступності енергоресурсів потребує розробки та реалізації механізму контролю цін на відповідні ресурси або продукти, а також контроль за сферою використання енергоресурсів, які споживаються в пільговому режимі.

Список використаних джерел

1. Eurogroup statement on fiscal policy orientations for 2023. – URL. - <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/07/11/eurogroup-statement-on-fiscal-policy-orientations-for-2023/>
2. Proposal for a council regulation on an emergency intervention to address high energy prices – URL. - https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A473%3AFIN&pk_campaign=preparatory&pk_source=EURLEX&pk_medium=TW&pk_keyword=Energy&pk_content=Proposal.
3. Eurogroup statement on the fiscal guidance for 2024. – URL. - <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/03/13/eurogroup-statement-on-the-fiscal-guidance-for-2024/>

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Економічні виклики, загрози і проблеми, що стали наслідком збройної агресії РФ проти України та їх вплив на діяльність підприємницьких організацій і галузей	3
Перепелюкова О.В. Особливості відновлення регіональних економічних систем в повоєнний період.....	3
Тур О.В., Михайленко Д.Г. Реструктуризація національної економіки як складова повоєнного відновлення України.....	5
Педько А.Б. Розробка концепції відродження машинобудівного сектора України.....	6
Ангелко І.В. Мале підприємництво в умовах війни: виклики та можливості.....	9
Пакуліна А.А., Крайник О.В. Фінансова система України в умовах військового стану.....	12
Данько А.Т., Кизим М.О. Проблеми та перспективи розвитку оборонно-промислового комплексу України.....	15
Павлова І.Ю., Ільченко С. В. Глобальний індекс продовольчої безпеки України в умовах війни.....	18
Кічук Н.В. Розвиток соціального підприємництва в Україні в умовах воєнного стану.....	20
Давидкова К.М., Северин-Мрачковська Л.В. Масштабування соціального підприємництва як перспектива розвитку України.....	23
Пачковський Д.В., Левкіна Р.В. Соціальне підприємництво: перспективний спосіб вирішення соціально-економічних проблем.....	25
Пилипак А.А., Левкіна Р.В. Соціальне підприємництво для відродження економіки України.....	28
Руденко І.Б., Ліфінцев Д.С. Вихід українських компаній на глобальні ринки: можливості та бар'єри.....	30
Негрій Н.Ю., Сонюк О.В. Оцінка впливу війни на фінансову безпеку підприємств.....	33
Таргонська Л.В., Салімон О.М. Вплив війни на діяльність готельно-ресторанного бізнесу.....	35
СЕКЦІЯ 2. Фінансово-економічні проблеми функціонування суб'єктів бізнесу та шляхи їх подолання	38
Яровенко Т.С. Міжнародна фінансова підтримка України у процесі економічного відродження.....	38
Завгородня О.О., Жмуренко В.Г. Держава як стейкхолдер зовнішньоторговельної діяльності підприємств	41
Козенкова Н.П., Вашкелєвич Веслав Краудфандинг як інноваційний механізм фінансування.....	44

Малікова І.П. Технічний стан основних засобів промислових підприємств України.....	47
Царьов О.С., Бабій О.М. Оцінка фінансової стійкості підприємства...	49
Моїсеєв В.В., Іоргачова М.І. Вплив фінансової політики на вартість підприємства	51
Роговська К.Л., Довбня С.Б. Фінансова стратегія підприємства та її сутність	53
Кущенко В.О., Ігнашкіна Т.Б. Аналіз методичних підходів до визначення фінансової стійкості суб'єктів бізнесу.....	55
Левенець Д.О., Ігнашкіна Т.Б. Щодо аналізу обсягів реалізації та ринків збуту продукції ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»	58
Муханова Т.А., Пустовгар С.А. Особливості брендингу компанії в Україні в умовах війни.....	61
Солдатенко К.В., Найдовська А.О. Характеристика фінансової стійкості підприємства.....	63
Жуков В.О., Гулик Т.В. Управління доходами та витратами підприємства.....	66
Гордієнко А.В., Самофалова Т.О. Взаємодія держави та бізнесу в рамках державно-приватного партнерства.....	68
Zhuang Yan, Neskorodieva Inna Directions for ensuring the financial stability of the enterprise.....	70
Ren Lishan, Neskorodieva Inna Organization of the financial resources management at the enterprise.....	72
Ruan Shipeng, Neskorodieva Inna Types of enterprise bankruptcy and factors of its occurrence.....	75
СЕКЦІЯ 3. Проблеми ресурсо- та енергозбереження на підприємствах	78
Дегтярьова О.О., Капталан С.М. Повоєнні енергетичні виклики та енергетична стратегія промислового підприємства.....	78
Лучанінова О.П. Проблеми ресурсозбереження та охорони довкілля на металургійних підприємствах у професійній підготовці майбутніх металургів.....	81
Подра О.П. Організаційне забезпечення впровадження енергоефективних технологій на підприємствах.....	84
Лучанінова О.П., Калініченко Д.І. Проблеми енергозбереження в країні та шляхи їх вирішення.....	87
Пакуліна А.А., Літовка К.С. Основні заходи енергозбереження на підприємстві.....	89
СЕКЦІЯ 4. Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємств як важіль економічного відродження України	92

Білоцерківець В.В. Інноваційні засади формування дигітальної економіки: теоретико-методологічні координати інтеграції сучасних інформаційних технологій в соціально-економічний простір.....	92
Корогод Н.П. Інноваційні економічно-організаційні взаємозв'язки університетів і підприємств – проблеми та перспективи...	94
Ігнашкіна Т.Б., Хобот А.П. Удосконалений підхід до оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств.....	98
Пакуліна А.А., Манченко Д.Р. Вплив інноваційної діяльності на розвиток підприємства.....	101
Благой В.В., Манченко Д.Р. Вплив інновацій на стратегію підприємства.....	103
Антоненко В.А., Тешева Л. В. Інноваційні проекти як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства.....	106
Ємець Є.В., Леонідов І.Л. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності виробників ливарних відливок.....	108
Андрієнко Я.А., Найдовська А.О. Систематизація методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства.....	110
СЕКЦІЯ 5. Теорія та практика менеджменту суб'єктів малого, середнього і великого бізнесу.....	115
Довбня С.Б., Пономаренко Р.В. Стратегічний аналіз як інструмент обґрунтування стратегії підприємства в умовах розбудови економіки України.....	115
Каламан О.Б., Дишкантюк О.В., Власюк К.В. Clustering in the hospitality industry: theoretical and managerial aspects.....	118
Iryna Posternak, Serhii Posternak, Oleksii Posternak Accounting and analytical management of a business entity – csc t-ppr.....	121
Kozenkova Vladyslava, Waszkielewicz Wiesław Modern innovative tools of marketing in social networks.....	124
Волобуєв М.В. Необхідність удосконалення системи організації виробництва та управління персоналом на етапі відродження промисловості України.....	127
Благой В.В., Літовка К.С. Навчання персоналу як фактор розвитку підприємства.....	129
Миколайчук І.П., Раділова Д.В. Мотивація персоналу до розвитку цифрових компетенцій у малому та середньому бізнесі.....	131
Папуша І.В., Довбня С.Б. Сутність та особливості стратегії підприємства.....	134
Безкоровайна Л.О., Вартанова О.В. Сутність та види, підходи до вирішення управлінських конфліктів в публічному управлінні.....	137
Фомін Д.А., Літвінов О.С. Впровадження системи управління якістю на підприємстві.....	139

Шпортко Ю.В., Байдужий О.І., Вишневська М.К. Управління змінами в експортоорієнтованій компанії в умовах сучасної «цифрової економіки».....	140
СЕКЦІЯ 6. Оподаткування, облік, аудит, фінансовий моніторинг підприємницьких організацій	143
Іванов Ю.Б., Лаптев В.І. Податкові механізми компенсації цін на енергоресурси в ЄС: перспективи для України.....	143
Радіонова Н.Й. Особливості застосування інформаційних технологій для потреб внутрішнього аудиту підприємства.....	146
Маряниченко Б.В., Педько А.Б. Розробка нових механізмів оподаткування як рушіїв економічного відродження України.....	149
Барабаш Л.В. Напрями коригування фінансової поведінки платників податків з позиції психології фінансів.....	151
Зелікман В.Д., Дудка В.В. Облік заробітної плати в удосконаленій системі аналітичних рахунків.....	154
Кулик І.А., Здір В.А. Шляхи вдосконалення обліку запасів на сільськогосподарському підприємстві.....	156
СЕКЦІЯ 7. Екологічні проблеми і способи їх вирішення	159
Семенова Т.В. Екологічна оцінка ефективності інвестиційного проєкту.	159
Бутенко Е.О. Захист водних об'єктів від забруднених лляльних вод.....	162
Вовк К.М. Івент-туристичний кластер у вирішенні екологічних проблем регіону.....	165
ЗМІСТ	167